

Anden næstformand (Ebba Strange):

I skrivelse af g.d. meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1981.

(Lovforslag nr. L 113).

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af postloven. (Lovforslag nr. L 13).

Eksemplarer er omdelt.

Socialudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af rådighedsbeløbet, varmhjælp og medicinhjælp til pensionister m.v.). (Lovforslag nr. L 76).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Finansministeren (Heinesen):**

Jeg skal hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1981.

(Lovforslag nr. L 113).

1. Tillægsbevillingsloven formaliserer bevillingsmæssigt dispositioner, der i finansårets løb er foretaget på forventet efterbevilling.

Størstedelen af de dispositioner, der er optaget på tillægsbevillingslovsforslaget, er tidligere forelagt eller meddelt folketinget. Dette gælder således konsekvenserne af den lovgivning, der er vedtaget, og af de aktstykker, folketingets finansudvalg har tiltrådt i løbet af finansåret. Herudover er folketinget gennem de af finansministeriet udarbejdede oversigter over statsfinanserne løbende holdt orienteret om ændringer i skønnene over en række indtægter og lovbundne tilskud. Sådanne afvigelser i forhold til de skøn, der lå til grund for finansloven, er også registreret på tillægsbevillingslovsforslaget.

På finansloven for 1981 er de enkelte udgiftsposter budgetteret i januar 1980-pris- og lønniveau. Tillægsbevillingslovsforslaget med-

tager de merudgifter, der følger af pris- og lønstigninger fra januar 1980 til tidspunktet for forbruget af bevillingerne. Herved tilstræbes, at finanslov og tillægsbevillingslov tilsammen angiver det endelige regnskabsresultat for finansåret. Efter udarbejdelsen af tillægsbevillingslovsforslaget vil der kunne finde mindre bevægelser sted på de enkelte poster. Da der ikke kan stilles ændringsforslag til tillægsbevillingslovsforslaget, vil der kunne forekomme forskelle mellem de samlede bevillinger og det endelige regnskab. De regnskabsmæssige forklaringer på sådanne afvigelser vil folketinget få lejlighed til at tage stilling til ved behandlingen af statsregnskabet.

2. Tillægsbevillingslovsforslaget for 1981 viser, hvorledes afmatningen i de internationale og indenlandske konjunkturer for alvor er slået igennem på den statsfinansielle situation. Tilbageslaget i den økonomiske aktivitet registreres på forslaget blandt andet i form af en markant forøgelse af udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge. For 1981 som helhed anslås antallet af fuldtidsforsikrede ledige til ca. 207.000. På finansloven for 1981 blev budgetteret med et ledighedsniveau på 175.000. Den faldende økonomiske aktivitet i samfundet kommer også til udtryk ved de betydelige mindreindtægter for staten som følge af et faldende indkomstskattegrundlag og reducerede afgiftsprovenuer i forhold til det forventede ved finanslovens vedtagelse.

Til karakteristikken af den økonomiske situation hører imidlertid også betydningsfulde positive træk. Det er således lykkedes at opnå en forbedring af betalingsbalancen med ca. 2 mia kr. i hvert af de seneste to år, hvilket blandt andet skyldes, at regeringens erhvervs politik og den af arbejdsmarkedets parter aftalte afdæmpede lønudvikling i 1981 har medvirket til en ganske betydelig forbedring af dansk erhvervslivs konkurrenceevne.

3. Billedet af den økonomiske situation er således ikke uden lyspunkter, selv om belastningen fra konjunkturtilbageslaget præger udviklingen i statsfinanserne. På finansloven for 1981 var budgetteret med *nettoudgifter* inkl. reserver på 139 mia kr. De *samlede indtægter* var budgetteret til 118 mia kr., således at det forventede underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet udgjorde 21,1 mia kr. Nettoudgifterne skønnes nu at blive 7,5 mia kr. større. Samtidig forventes indtægts-

[Finansministeren]

budgettet at falde med 5,8 mia kr. Det registrerede underskud efter tillægsbevillingsloven på *drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet* forøges herefter med 13,3 mia kr. til i alt 34,4 mia kr., hvilket stort set svarer til det sidst offentliggjorte skøn i »Budgetoversigt 1982 – Statens og kommunernes budgetter« af 13. januar 1982.

Mindreindtægterne på statsbudgettet som følge af den faldende økonomiske aktivitet i samfundet kan primært henføres til et fald i indkomst- og formueskatten på 4,3 mia kr. og et fald i afgifterne på ca. 2,3 mia kr.

Knap halvdelen af *merudgifterne* på udgiftsbudgettet må siges at være et direkte udtryk for, *hvorledes statsbudgettet belastes som følge af den økonomiske krise*. Der er her primært tale om øgede udgifter til kontanthjælp efter bistandsloven, til det stigende antal efterlønsmodtagere og som det helt afgørende: de stærkt stigende udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse.

Regeringens bestræbelser for på længere sigt at ændre den økonomiske udviklingslinje og modvirke forværringen af ledighedssituationen og dermed belastningen af statsbudgettet registreres i første omgang som merudgifter til en række *erhvervs- og beskæftigelsesfremmeforanstaltninger*. Beskæftigelsesinitiativerne som følge af arbejdsministerens redogørelse i folketinget den 4. februar 1981 – især udbygningen af erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelserne og fremskaffelsen af lære- og praktikpladser i den offentlige sektor – samt aftalen med landbruget fra december 1980, regeringens støtte til Stålvalseværket i Frederiksværk og loven om varmesyn er alle initiativer, der i første omgang tilsammen belaster statsbudgettet med mere end 1,1 mia kr. Imidlertid må det anføres, at de nævnte initiativer for en dels vedkommende på længere sigt vil kunne forbedre mulighederne for en positiv beskæftigelsesudvikling i det private erhvervsliv med deraf følgende gunstige virkninger på statsbudgettet. Nettoudgifterne på *kapitalposterne* bliver i forhold til finanslovens 31,1 mia kr. nedsat med 0,1 mia kr. som resultat af en række modsatrettede forskydninger. Pensionsfondens obligationskøb er forøget med 0,6 mia kr. som følge af større renteindtægter og udtrækningsgevinster end budgetteret. Afdragene på statsgælden under ét er uændrede. Der er imidlertid tale om en nedsættelse af indfri-

serne af statsgældsbeviser på 0,6 mia kr., som opvejes af større afdrag på såvel den udenlandske statsgæld som den indenlandske statsobligationsgæld. De resterende nettokapitaludgifter er nedsat med 0,7 mia kr., hvilket overvejende er en følge af, at indbetalingerne under den nye feriegiroordning ikke blev indbudgetteret på finansloven.

Bruttokasseunderskuddet, der fremkommer som summen af underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet og kapitalposterne, kan herefter opgøres til 65,4 mia kr., hvilket er en stigning på 13,2 mia kr. i forhold til finansloven. Stort set hele stigningen kan henføres til udviklingen på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet. Statens *indenlandske nettolåntagning* udgjorde i 1981 29,0 mia kr. opgjort til kursværdi – svarende til ca. 70 pct. af *nettokasseunderskuddet*. Nettokasseunderskuddet er defineret som bruttokasseunderskuddet ekskl. tilbagebetaling af statsgæld.

Statens *udenlandske nettolåntagning* udgjorde ca. 6 mia kr. i 1981 eller godt halvdelen af det løbende betalingsbalanceunderskud over for udlandet. Sammen med andre offentlige låntagere – Hypotekbanken, kommunerne og de offentlige virksomheder – dækkede staten omkring $\frac{3}{4}$ af det valutariske nettofinansieringsbehov.

4. Jeg skal i det følgende give en oversigt over hovedbevægelserne på henholdsvis indtægts- og udgiftsbudgettet.

På *indtægtsbudgettet* er der tale om en række modsatrettede bevægelser, der tilsammen medfører et mindreprovenu på 5,8 mia kr. i forhold til de budgetterede samlede indtægter på 118,0 mia kr.

Bevægelserne på indtægtsbudgettet afspejler som nævnt, at konjunkturtilbageslaget har været kraftigere end ventet ved finanslovens vedtagelse. Mindreprovenuet er sammensat af et fald i skatter og afgifter på 6,6 mia kr. og større renteudgifter af statsgæld på 1,1 mia kr. Heroverfor står en stigning i forskellige andre indtægter på netto 1,9 mia kr.

Provenuet af *kildeskatten* anlås nu at udgøre 96,8 mia kr., hvilket er 3,7 mia kr. lavere end anført på finansloven. Finanslovskønnet var bl. a. udarbejdet på grundlag af en forventet stigning i de skattepligtige indkomster fra 1980 til 1981 på ca. 10,6 pct., mens der nu regnes med en stigning på 9,4 pct.

[Finansministeren]

Især B-skatteindbetalingerne er blevet lavere end oprindelig skønnet.

Skønnet over *selskabsskatten* er nedsat med 940 mill. kr. på grund af et fald i de skattepligtige selskabers indkomster på ca. 5 pct. fra 1979 til 1980, mens der ved finanslovedtagelsen blev regnet med en stigning.

Udviklingen i skønnene over indtægterne af de *forskellige afgifter* afspejler ligeledes det faldende aktivitetsniveau i samfundet. Der regnes med et fald i afgiftsprovenuet på i alt 2,3 mia kr. *Momsen* skønnes at indbringe 40,2 mia kr. eller 0,9 mia kr. mindre end forventet. *Momsgrundlaget* er vokset svagere end tidligere skønnet, bl. a. på grund af nedgangen i byggeriet og en kraftigere afdæmpning i det private forbrug. Som følge af faldet i antallet af nyregistrerede biler er skønnene over provenuet af *registreringsafgiften* nedsat med 0,8 mia kr., og på grund af mindre mængdemæssigt forbrug er provenuet af *energiavgifterne* skønnet godt 0,7 mia kr. lavere end på finansloven.

Den kraftige reduktion i statens indtægter på ovennævnte poster modvirkes delvis af et forøget provenu på 0,6 mia kr. af en række forbrugsafgifter, især *tobaks- og spiritusafgifterne*.

En anden årsag til faldet i de samlede indtægter på indtægtsbudgettet er de stigende renteudgifter vedrørende den samlede statsgæld, idet renteudgifter og -indtægter optages på indtægtsbudgettet. *Rente af udenlandsk statsgæld* er godt 1 mia kr. højere end på finansloven, hvilket bl. a. skyldes et højere udenlandsk renteniveau og højere valutakurser end forventet. *Renteudgifterne på den indenlandske statsgæld* er stort set uændrede.

De øvrige indtægtsposter er netto forøget med 1,9 mia kr., dels som følge af større *rente- og overskudsoverførsel fra Danmarks Nationalbank* på 0,6 mia kr., dels som følge af nedsættelse af *nettobidraget til EF* med godt 0,2 mia kr. Hertil kommer en forøgelse af en række øvrige indtægter, bl. a. som følge af større arbejdsgiverbidrag til arbejdsløshedsforsikringen vedrørende 1980 og tidligere år samt højere indtægter på 0,7 mia kr. fra den sociale pensionsfond i form af renter og kursgevinster.

5. Nettoudgifterne på *udgiftsbudgettet* bliver 7,5 mia kr. højere end budgetteret. På *udgiftsbudgettet* ekskl. pris- og lønreserve udgør stigningen 6,3 mia kr. Størstedelen af

de i majforliget 1980 aftalte besparelser var indbudgetteret på de enkelte udgiftsparagrafer. En negativ budgetreguleringspost på ca. 400 mill. kr. blev opført på § 23. Finansministeriet, ved finanslovens vedtagelse. Kun en del heraf er udmøntet på henholdsvis de statslige og kommunale budgetter. Ca. 300 mill. kr. har det ikke været muligt at udmønte.

Merudgifter på det *rammebelagte område* udgør 2,1 mia kr. I tilknytning til arbejdsministerens redegørelse af 4. februar 1981 om regeringens initiativer til bekæmpelse af arbejdsløsheden blev der givet tilslutning til anvendelse af knap 700 mill. kr. En stor del af denne bevilling er udnyttet til udbygning af arbejdsmarkedsuddannelserne, nemlig knap 220 mill. kr. Der er anvendt 85 mill. kr. til øvrige beskæftigelsesforanstaltninger. Endvidere er der tilført erhvervsuddannelsesområdet merbevillinger på i alt knap 210 mill. kr. til ajourføring af budgetteringsgrundlaget samt udbygning af uddannelseskapaciteten ved erhvervsskolerne.

Udgifterne som følge af landbrugsaftalen af december 1980 om rentetilskudsordning, gældssanering og tilskud til grovvarhandelens garantifonde er på tillægsbevillingslovsforslaget opgjort til 280 mill. kr., altså 90 mill. kr. mindre end forudsat ved aftalens indgåelse. Dette skyldes, at der er konstateret mindre træk på gældssanerings- og rentetilskudsordningen, end man havde skabt plads til ved fastsættelsen af lovens tilsagnsramme. Herudover er på forslaget registreret en samlet støtte til Stålvalseværket i Frederiksværk A/S i form af nedskrivning og afskrivning af lån, nye lån samt køb af præferenceaktier på i alt 360 mill. kr. På post- og telegrafvæsenets budget er opført en overskridelse af driftsrammen på 96 mill. kr., hvilket er betydelig mindre end varslet i ministeren for offentlige arbejders redegørelse til finansudvalget af 27. maj 1981 om udviklingen i P & T's økonomiske forhold. Ud over de nævnte poster kan også anføres, at en væsentlig del af den på finansloven for 1981 opførte tillægsbevillings- og lovreserve på 210 mill. kr. er anvendt på rammebelagte udgiftsområder. Endvidere modsvares en del af udgiftsstigningen af indtægtsstigninger på udgiftsbudgettet.

Skønnet over de *lovbundne udgifter* er på forslaget forhøjet med 4,3 mia kr. Som tidli-

[Finansministeren]

gere nævnt må det nu skønnes, at arbejdsløsheden for 1981 som helhed vil være på 207.000 fuldtidsforsikrede ledige eller 32.000 mere end budgetteret på finansloven. Udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge blev budgetteret til 12 mia kr. på finansloven. Den stigende ledighed samt en højere gennemsnitlig dagpengesats end forudsat i budgettet medfører en forhøjelse af skønnet over dagpengeudgifterne inkl. feriedagpenge på ca. 3 mia kr. Udgifterne til efterløn er forhøjet med ca. 0,2 mia kr. som følge af, at antallet af efterlønsmodtagere er steget med 2.000 til 62.000, samt af en stigning i forhold til det budgetterede gennemsnitligt udbetalte beløb pr. efterlønsmodtager.

På de lovbundne tilskud inden for det sociale område, der i alt er budgetteret til knap 41 mia kr. på finansloven, kan konstateres en række modsatrettede bevægelser, der netto medfører en merudgift på 460 mill. kr. De 394 mill. kr. heraf kan henføres til velstandsreguleringen af folke-, invalide- og enkepensionerne i foråret 1981 i forbindelse med overenskomstfornyelsen på arbejdsmarkedet. Merudgiften i øvrigt på 66 mill. kr. består af restrefusioner til kommunerne på 128 mill. kr., der delvis opvejes af en reduktion af udgiftsskønnene over de lovbundne tilskud på området som helhed på ca. 60 mill. kr. Skønnet over udbetalinger af de sociale pensioner er reduceret med i alt 127 mill. kr., og der er tale om faldende udgifter til sygedagpenge på 239 mill. kr. som følge af et fortsat fald i sygeligheden. Derimod kan der konstateres et forøget skøn over det samlede forbrug på børnetilskudskontiene på 166 mill. kr. Og på bistandslovområdet er udgifterne til kontanthjælp forøget med 351 mill. kr., mens der nu synes at være tale om en afdæmpet vækst i udgifterne til bistandslovens serviceydelser, idet skønnet over disse er nedsat med 214 mill. kr. I øvrigt kan bemærkes, at de nævnte restafregninger vedrørende 1980 til kommunerne på 128 mill. kr. dækker over samlede, modsatrettede bevægelser af en betydelig størrelsesorden, idet kommunerne bl. a. havde overvurderet deres forbrug af børnetilskud, børnebidrag og dagpenge med ca. 220 mill. kr. samt undervurderet forbruget med ca. 270 mill. kr. på bistandslovområdet.

Udgifterne til boligydelse til pensionister er knap 220 mill. kr. højere end skønnet på finansloven. Stigningen skyldes især husleje-

stigninger sammenholdt med indtægtsudviklingen hos modtagerne af boligydelse. Der er også konstateret en vækst i antallet af modtagere.

På uddannelsområdet er der tale om et merforbrug på ca. 125 mill. kr. til udbetalingerne af stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte, hvilket bl. a. skyldes for lave prognosetal over antallet af støtteberettigede.

Udgiften til EFs markedsordninger på landbrugsområdet er ca. 450 mill. kr. mindre end forudsat på finansloven. Dette modsvares af tilsvarende mindreindtægter fra EF som følge af nedsatte eksportrestitutionssatser. De øvrige udgifter falder netto med ca. 150 mill. kr.

Nettoindtægterne på udgiftsbudgettet svarer stort set til finanslovbudgetteringen, når der tages hensyn til, at godt 0,5 mia kr. af indtægtsstigningen svarer til pris- og lønudviklingen for de specifikke udgifter, som indtægterne forudsættes at dække. Inden for de samlede nettoindtægter på 13,4 mia kr. kan der konstateres mindre ændringer på en række poster. F. eks. har DSB trods en afmatning i godstransporten en samlet indtægtsfremgang på ca. 115 mill. kr. som følge af en betydelig passagerstigning, mens P & T har en indtægtsnedgang på 185 mill. kr. som følge af lavere aktivitetsniveau end forudsat i finansloven for 1981.

7. På finansloven for 1981 var der afsat en reserve på 13,7 mia kr. til imødegåelse af *pris- og lønstigninger*. På tillægsbevillingslovsforslaget søges om et merforbrug til pris- og lønregulering på 1 mia kr. I denne forbindelse bør merudgifter på knap 400 mill. kr. til velstandsregulering af de sociale pensioner også erindres.

8. Jeg har i det foregående beskrevet de væsentligste bevægelser på statsbudgettet i 1981, som de kommer til udtryk i tillægsbevillingslovsforslaget. I øvrigt henvises til lovforslagets enkelte bevillingsforslag med de dertil hørende bemærkninger.

Jeg skal herefter anbefale forslaget til tillægsbevillingslov for 1981 til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til industriministeren og justitsministeren: